

Ervaringsuitwisseling, vragen bij de watertoets

Onderstaande vragen werden op 15 en 20 maart voorgelegd aan de deelnemers van de infomiddag 'Ervaringen met de watertoets' en aan een panel met provinciale ambtenaren uit de verschillende met de watertoets geconfronteerde diensten, aangevuld met Filip Raymaekers (VMM- afdeling water) expert betreffende de watertoets.

Deze tekst tracht eerder een bruikbaar hulpmiddel te zijn voor de mensen die met de watertoets geconfronteerd worden dan een exact verslag van wat er op deze middagen gezegd is.

0. Bijkomende toelichting door Filip Raymaekers over huidige en komende wetgeving

- Het uitvoeringsbesluit van 20/07/2006 geeft enerzijds algemene procedurele richtlijnen over hoe de watertoets moet worden toegepast, en anderzijds specifieke inhoudelijke richtlijnen voor vergunningen. De Vlaamse regering heeft aangekondigd dat er ook inhoudelijke richtlijnen voor plannen en programma's zullen worden opgemaakt. Het is aan te raden om in afwachting hiervan nu al te proberen de richtlijnen voor vergunningen in de mate van het mogelijke toe te passen op plannen en programma's.
- Er komt ook een decreetswijziging die reeds principiële is goedgekeurd door de regering, SERV en MINA-raad. Momenteel wordt ze behandeld door de Raad van State. Die decreetswijziging omvat 3 elementen: het verduidelijken van het toepassingsgebied met positieve lijsten van vergunningen, plannen en programma's en negatieve lijsten van activiteiten; het watertoetsplichtig maken van stedenbouwkundige en planologische attesten; en het omzetten van de huidige adviesmogelijkheid in een adviesplicht wanneer de richtlijnen dat aangeven, ook nadat de waterbeheerplannen zullen zijn goedgekeurd. Het getuigt van behoorlijk bestuur om nu al de stedenbouwkundige en planologische attesten te onderwerpen aan de watertoetsrichtlijnen. Er wordt immers geredeneerd dat het attest aangeeft dat hier gebouwd mag worden. Bijgevolg moet dit watertoetsplichtig zijn om te vermijden dat een watertoets bij de bouwvergunning ineens een tegengesteld advies zou geven.
- Dit neemt niet weg dat iedereen best nog altijd de watertoets begint met de **'toets van het gezond verstand'**. Artikel 3 §1 van het uitvoeringsbesluit stelt dat *"voorafgaand aan het onderzoek middels deze beoordelingsschema's zal de vergunningverlenende overheid nagaan of er sprake kan zijn van een schadelijk effect zoals bedoeld in art. 3, §2, 17° van het decreet. Wanneer blijkt dat bedoeld schadelijk effect er niet zal zijn, is het advies van de watertoets positief."* Dit artikel stelt dus dat wanneer er vooraf kan vastgesteld worden dat een ingreep onmogelijk een schadelijk gevolg voor het watersysteem kan hebben, de watertoets positief is en dat de in het uitvoeringsbesluit beschreven beoordelingsschema's niet gebruikt moeten worden. Typische voorbeelden hiervan zijn stedenbouwkundige vergunningen voor het maken van een nieuwe raamopening, terrasvergunningen, jachtvergunningen e.d.
- Wanneer er een stedenbouwkundige en een milieuvergunning wordt aangevraagd, moet er dan 2x advies worden aangevraagd? Dit is volgens het huidige uitvoeringsbesluit het geval, doch de voormelde decreetswijziging zal ook toelaten dat in een vergunning mag verwezen worden naar een watertoets die voor een andere vergunning voor hetzelfde project werd verleend. In grove lijnen zou er gesteld kunnen worden dat de **watertoets bij**

milieuvergunningen geschikter is om de **kwaliteit van het watersysteem** te **beschermen** en **de watertoets bij stedenbouwkundige vergunningen** geschikter is om de **kwantiteitsaspecten te regelen**.

Als geweten is dat er naast een milieuvergunning reeds een bouwvergunning werd bekomen, kan er voor de kwantitatieve aspecten naar de conclusies van de watertoets uit de bouwvergunning verwezen worden.

- Wanneer vergunningen vernieuwd worden is het een overheid wel geoorloofd om in probleemgebieden nieuwe, strengere bepalingen op te leggen.

1. Een groot bedrijf vraagt voordurend vergunningen aan voor uitbreidingen (gebouwen en verhardingen) op één bepaalde site. Moet er telkens opnieuw advies worden gevraagd bij de adviesinstanties of mag er een standaardadvies worden opgemaakt dat elke keer wordt toegevoegd?

- Er moet telkens advies gevraagd worden. Het is immers vooraf onmogelijk te weten hoe groot de verharde oppervlakte uiteindelijk zal worden of uit welk materiaal de verhardingen zullen opgebouwd worden. Om het werk te versnellen/vergemakkelijken kan er wel vooraf nagedacht worden over de criteria die gehanteerd worden, of kunnen gegevens zoals bodemgesteldheid opgeslagen worden.

2. Een bestaand, stedenbouwkundig vergund gebouw op een perceel met betonverharding in industriegebied, krijgt een nieuwe exploitant die nieuwe activiteiten opstart. Er gebeuren geen wijzigingen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is maar er is wel een nieuwe milieuvergunningsaanvraag nodig. Welke maatregelen kunnen via de watertoets opgelegd worden in de milieuvergunning?

- Bij activiteiten in probleemgebieden lijkt het aangewezen om op dit moment toch te bekijken of de problemen kunnen aangepakt worden en zelfs voorwaarden op te leggen. Een mogelijkheid is de aanvrager opleggen een studie te laten uitvoeren over hoe de negatieve effecten kunnen aangepakt worden.

3. Wie controleert of opgelegde maatregelen werden uitgevoerd: stedenbouw, milieudienst, dienst bevoegd voor waterlopen? Welke sancties zijn er voor de niet naleving van de voorwaarden uit de watertoets?

- De watertoetswetgeving bepaalt dat de watertoetsprocedure geïntegreerd moet worden in de bestaande vergunningenprocedures. Controles en sancties volgen dus uit de bestaande wetgevingen zoals ruimtelijke ordening en leefmilieu.

4. Wat gedaan indien de eigen terreinkennis aangeeft dat de situatie anders (negatiever) is dan wat het watertoetsinstrument aangeeft? Kan op basis van eigen terreinkennis een negatiever advies gegeven worden en bestaat niet het gevaar dat men na juridische procedures wordt teruggefloten? Concreet voorbeeld is een verkaveling beperken in een kwelgebied dat niet terug te vinden is op de watertoetskaarten.

- De bestaande kaarten zijn inderdaad niet perfect zoals het voorbeeld uit de vraag aantoont. Ze zullen worden verbeterd maar dit vraagt veel tijd, middelen en een wettelijke procedure. Dit zorgt ervoor dat het uitvaardigen van aangepaste kaarten tijd vergt. Het gebruik van eigen terreinkennis als toetsing van de kaarten zal dus nog lange tijd nodig zijn.
- Waterbeheerders mogen verbeteringen voor de kaarten signaleren aan de provincie of VMM. Aanpassingen in de ROG-kaart of VHA kunnen vrij snel doorgevoerd worden. Aanpassingen aan de watertoetskaarten zullen wegens benodigde tijd, middelen en procedure veel langer duren.
- Er kan gesteld worden dat het de taak van een ambtenaar is om zijn bestuur zo goed mogelijk te informeren voor dat bestuur een beslissing neemt. Het gebruik van eigen terreinkennis, al dan niet gecombineerd met een recente versie van de ROG-kaart, digitaal hoogtemodel, foto's

of zelfs vegetatieopnamen, is dus sterk aan te bevelen. De definitie van overstromingsgevoelige gebieden in het uitvoeringsbesluit bij de watertoets laat dit ook expliciet toe: "een op kaart aangeduid gebied waar overstromingen kunnen worden verwacht, of voor gebieden die niet op kaart zijn aangeduid, een gebied dat in het verleden meermaals is overstroomd en waar redelijkerwijs nieuwe overstromingen kunnen worden verwacht". Het is inderdaad goed mogelijk dat dit in een beginfase leidt tot discussie. Een grondige motivatie waarbij verwezen wordt naar (ROG)-kaarten, foto's, eigen kennis, is dus sterk aangewezen.

- Binnen de ruimtelijke ordeningwetgeving wordt er voorzien dat een project verenigbaar moet zijn met "de goede ruimtelijke ordening". Dit laat toe om naast de in de tekst beschreven criteria ook andere criteria te gebruiken.

5. Een zwembad, is dat voor de watertoets een ondergrondse constructie of een wijziging van terreinprofiel? Hoe wordt een kruipruimte beschouwd?

- Het is een ondergrondse constructie maar voor de watertoets is dit meestal niet relevant: ondergrondse constructies geven maar aanleiding tot een adviesvraag als ze dieper zijn dan 3m en langer dan 50m. Bij kleinere afmetingen is de uitspraak in principe positief. Een kruipruimte is een ondergrondse constructie die volgens bovenstaande argumentatie maar zelden zal aanleiding geven tot problemen met de watertoets. Vanuit VMM-afdeling water wordt een overstroombare kruipruimte in bepaalde gevallen aangeraden om verloren gegane ruimte voor water tot een minimum te beperken, bijvoorbeeld voor het laatste perceel dat nog niet bebouwd is in een watergevoelige verkaveling.

6. Wat doe je met een adviesvraag aan Polder of Watering wanneer de polder of watering hier geen werking rond heeft?

- De provincie zal de polders en wateringen aanschrijven met de vraag of zij nog actief zijn (rond de watertoets). De resultaten worden doorgegeven aan VMM-afdeling water zodat voor dit probleem een juridische oplossing gevonden kan worden.

7. Als iemand een uitbreiding < 50m² bouwt en die persoon bijgevolg niet moet voldoen aan de bepalingen uit de hemelwaterverordening, wat moet er dan geantwoord worden in het watertoetsinstrument op de vraag of er voldaan is aan de verordening?

- Er is aan voldaan.

8. Indien een watertoets wordt uitgevoerd en er is geen enkele vraag van toepassing op het project (vb. verandering ramen in zijgevel), dienen de resultaten hiervan steeds te worden vermeld in de afgeleverde vergunning volgens het besluit. Op welke manier moet dit dan worden geformuleerd?

- Dit is een typisch voorbeeld van een activiteit waarbij de 'toets van het gezond verstand' (Artikel 3 §1 van het uitvoeringsbesluit) zal aangeven dat er geen schadelijke effecten zijn en het watertoetsinstrument dus niet gebruikt moet worden. Voorbeelden van hoe dit geformuleerd kan worden zijn te vinden op www.ruimtelijkeordening.be.

Vragen uit de zaal:

9. De bereikbaarheid van waterlopen 1^e en 2^e categorie wordt nog steeds in het gedrang gebracht door bouwwerken binnen de 5m zone.

- Binnen de provincie Antwerpen zouden problemen hier rond beperkt moeten zijn. Dienst Waterbeleid geeft hier negatieve adviezen over en deputatie volgt deze adviezen. Indien er voorbeelden van recente overtredingen zijn willen wij die graag weten zodat we er tegen kunnen optreden.

10. Kan een gemeente het advies van de provincie naast zich neerleggen en kan de provincie vervolgens hiertegen in beroep gaan?

- De gemeente kan het advies van de provincie naast zich neerleggen, uiteraard alleen op basis van een gegronde motivatie (motiveringsplicht). In het geval van een watertoets voor een stedenbouwkundige vergunning bij ontvoogde gemeenten kan de provinciale administratie hier wel tegen in beroep gaan (decreet RO 18/05/1999, art. 117 §1). De beroepsprocedure tegen een beslissing van een gemeentebestuur loopt zoals altijd bij de bestendige deputatie.

11. In onze gemeente is het gangbaar dat appartementsgebouwen op eigen terreinen voor voldoende parkeergelegenheid moeten voorzien. De aanvragers lossen dit op door onder het gebouw garages te voorzien. Wat nu als de waterbeheerder als advies gunstig geeft mits afzien van ondergrondse constructies?

- Als het niet mogelijk, toegestaan of wenselijk is om parkeergelegenheid ondergronds te voorzien, impliceert dit dat het advies "gunstig mits" moet aanzien worden als een weigering. Waterbeheerders moeten er op letten hun adviezen in die zin anders te formuleren.

12. De watertoetskaart (kaart bij de overstromingsgevoelige gebieden) is een zaak, maar al die andere kaarten, in hoeverre moeten we hier rekening mee houden?

- Met die andere kaarten moet evenveel rekening gehouden worden maar als de richtlijnen van het uitvoeringsbesluit gevolgd worden zal snel blijken dat er bijna nooit naar alle kaarten gekeken moet worden.

12. bis, het vraagt teveel tijd om de vragenlijst elke keer te doorlopen. Enerzijds gaat het om een lange lijst, anderzijds duurt het te lang om de schermen in te laden. Soms blijft de toepassing hangen. Kunnen de gemeenten de kaarten zelf niet krijgen?

- Tijdens de opleidingen over het watertoetsinstrument is te zien dat de vragenlijst op 10 minuten afgewerkt kan zijn. Wanneer er 20 nieuwe inschrijvingen zijn voor deze opleiding wordt ze opnieuw georganiseerd. Inschrijvingen is mogelijk op www.watertoets.be (http://www.ciwvlaanderen.be/watertoets.cgi?s_id=137)
- Het probleem van de openingstijd bij pagina's in het watertoetsinstrument wordt aangepakt. In mei wordt een nieuwe versie geïnstalleerd die gebaseerd is op Java/Ajax-programmering. Dit zou de inlaadtijd aanzienlijk moeten versnellen.
- De inlaadtijden van de kaarten die in het watertoetsinstrument gebruikt worden, kunnen door VMM-afdeling Water niet versneld worden. Deze kaarten worden aangeboden door het AGIV dat zijn eigen technologie gebruikt.
- Het niet meer reageren van de kaarten is mogelijk te wijten aan de instellingen van het AGIV. Openstaande geoloketten van het AGIV reageren niet meer als er 20 minuten lang geen bewerkingen in gebeuren.
- De digitale kaarten zijn sinds 14/03/2007 verkrijgbaar bij het AGIV/GIRAF. Het gaat wel over rasterversies van de kaarten.

13. Een aantal procedures voorzien 60 dagen waarbinnen adviezen moeten ingewonnen worden. De adviezen van VMM-afdeling Water komen vaak buiten deze periode binnen, zodat die als stilzwijgend gunstig worden beschouwd, ook op plaatsen waar er sterke vermoedens zijn dat er waterproblemen zouden kunnen optreden.

- VMM-afdeling Water krijgt zeer veel dossiers te verwerken. Voor sommige zaken zoals grondwater is er voorlopig een achterstand. Dit zou in de toekomst verholpen moeten worden door een aantal nieuwe aanwervingen.

14. VMM schrijft soms dat er geen advies gegeven wordt, hoe komt dit?

- Dit wordt mogelijk veroorzaakt doordat er onterecht om advies werd gevraagd. Sommige vergunningverleners passen de richtlijnen niet altijd (correct) toe. De richtlijnen geven immers aan wie voor welk aspect de juiste adviesinstantie is. Als een adviesinstantie een dossier krijgt is het niet altijd duidelijk waarover er advies moet gegeven worden. Om dit te vermijden, wordt er nadrukkelijk gevraagd om steeds een afdruk mee te sturen van het rapport van het

watertoetsinstrument, zodat de adviesinstantie weet aan wie en waarover er advies gevraagd wordt.

15. Zijn er criteria voor de voorwaarden qua lozings- en bergingsdebieten en kunnen die doorstromen naar de gemeenten? Architecten gebruiken de gewestelijke hemelwaterverordening nogal creatief, wij willen hiertegen de code van goede praktijk stellen maar ons bestuur vindt dit maar een aanbeveling en geen harde wetgeving. Komt er een aangepaste verordening en in welk stadium zit dat?

- De hemelwaterverordening wordt aangepast maar het zal nog maanden duren voor alle betrokken partijen het eens worden over een tekst. Het is wel een gemeentelijke taak om te controleren of de opgelegde maatregelen correct zijn uitgevoerd. De verordening geeft ook uitdrukkelijk minimale drempels aan. Het is dus perfect mogelijk dat eventueel op basis van een ingewonnen advies strengere voorwaarden worden opgelegd.

16. Gebieden die op de ROG-kaart vermeld staan ten gevolge van een verstopping of een slecht werkende riolering, worden die gebieden er terug afgehaald als de oorzaak is weggenomen?

- Dit wordt geval per geval bekeken. Een gebied dat ondertussen 5m werd opgehoogd zal wel van de ROG-kaart gehaald worden. Bij de voorbeelden van verstopping of slecht werkende riolering is dit niet zo zeker. De oorzaak moet echt definitief opgelost zijn voordat een gebied van de ROG-kaart wordt gehaald. Het volstaat dus niet om slib uit een riolering te halen of een rooster te kuisen. We gaan er immers van uit dat als die constructie gefaald heeft in het verleden de kans bestaat dat dezelfde constructie opnieuw zal falen in de toekomst tenzij de oorzaak van dat falen wordt weggenomen.

17. Wat met een goedkeuring van een verkavelingsvergunning die dateert van voor de watertoetswetgeving, en die naar aanleiding van de bouwvergunning door de watertoets in een weigering verandert?

- Dit is een spijtige zaak die bij de opstart van deze wetgeving onvermijdelijk is. In Sint-Truiden is er een precedent geweest dat is opgelost door een grondenruil toe te passen maar dit blijven moeilijke zaken waarvoor individueel oplossingen gezocht zullen moeten worden. Er zal in ieder geval geen aanspraak kunnen gemaakt worden op planschade want dat kan alleen als er een gewestplanwijziging mee gemoeid gaat.

